bene ⁊ tene menti ꝙ gl.hec iuncta cū tex.aperte vult ꝙ ſi re-
nuntiaret beneficio per metū ꝙ de mero iure teneat renun-
a tiatio[a] ⁊ nō ſit ipſo iure nulla.lꝫ do.Anto.hic voluerit con-
trarium.⁊ adde hunc tex.cū gloſ.ad id quod dixi in.c.ad au-
res.ſ.qđ met.cau.⁊ cōpetit metū paſſo actio qđ metus cauſa.
et etiā vtilis in rem:vt hic voluit gl.Et no.ꝙ ille intellectus
plane procedit intelligendo ꝙ hic actum fuerit vtili actione
in rem ſimpliciter petendo eccleſiam.Et ſi intelligeretur qđ
actum fuiſſet actione qđ met.cau.prout aliqui volunt.dicerē
ꝙ tunc videtur ꝙ nō eſt neceſſaria replicatio de nō ſpōtanea
renuntiatione:qꝛ ab ipſo principio hoc allegaſſet cuius con-
trariū videt̄ innuere litera:⁊ ideo melior videtur intellectus
quod actū fuerit actione in rem ſimpliciter petendo eccleſiā.
nō aūt actione qđ met.cau.niſi ſolues ſm do.Anto.ꝙ ſi actū
fuerit qđ me.cau.replicando nō deducebat defectū volunta-
tis ſm tēpus renūtiationis:qꝛ illud ante deduxerat: ſed ſm
tēpus traditionis. Sꝫ vt dixi planior eſt intellectus ꝙ actū
fuerit actione in rem petendo ſimpliciter beneficiū: vt dicit
glo. ¶ In gl.in ver. metu.in fi.ſed dic ꝙ hic habui forte re-
ſpectū ad verba antiq edicti ptoris vbi dicebat̄ qđ vi metus
ve cauſa geſtū erit ratū non habebo:ſed de nouo edicto ſim-
pliciter dicit̄ qđ met.cauſa geſtū erit et nō fit mentio de vi.
52 ¶ † In glo.in v̄.pecunie ibi: dare nō debet.No. diligēter gl.
q̄ facit opponētes ſup beneficio eccleſiaſtico ⁊ dātes aliquid
pro expenſis factis in acquiſitione tituli illi q dicitur ius ha-
b bere vt recedat a lite.[b] Nā illud non videt̄ eſſe licitū vt voluit
hic gl.⁊ facit etiā qđ habetur in.c.cū pridē.hic alle.Si tamē
ille cui lis mouet foueret iuſtitiā.tūc bene poſſet aliquid da-
c re ad redimendū vexationē[c] ne inquietaret̄: vt in.c. dilectus
ſ.de ſimo.¶ In eadē glo.ibi: ſed hoc eſt falſum.Aduerte qđ
ſi reus excipiens alleget interuētum pecunie et dicat renun-
tiatione factā per pecuniā repellit̄ tanq̄ allegās ſuā turpitu
dine.Si dicatur pecuniā datā ab eo vel per aliū ſua volunta
te ⁊ ipſo forte ignorante:qꝛ tunc bene audiret̄ ſicut replicās
cōtra renūtiationē ſi allegaret̄ interuentū pecunie nō audi-
retur.Similiter ſi per eū vel aliū de eius voluntate fuiſſet da
ta vel recepta.Si autē aliter vellet ſe fundare in iudicio poſ-
ſeſſorio vel petitorio ipſe excipiēs qꝛ nō fundaret ſe ſuper vo
luntaria renūtiatione ſed ex eo qꝛ allegaret ipſum agentem
eſſe priuandū poſt ſimoniā:tunc ex quo etiā priuat̄ ipſo iure
ad petitionē rei nō impediret̄ reſtitutio:⁊ ſic nō audietur ta-
lis exceptio . lꝫ iudex ex officio ſi vellet poſſet ipſum priuare
conſequenter nō reſtituere per id qđ leg.⁊ no.ſ.de procur. ex
53 inſinuatione.¶ † In gl.in ver.nec promiſſione.in fi.Aduer-
te qꝛ in.c.ſane.loquit̄ de promiſſione facta benigne tractādo
denuntianti:nō aūt loquit̄ qñ ꝓpter promiſſionē pecuniarū
fit renūtiatio:quo caſu cēſeret̄ eſſe ſimoniaca ſicut qñ recipe-
retur pecunia:cū paria videant̄ eſſe dare pecuniā vel promit
tere vt fiat renūtiatio.ar.l.j.⁊.ij.ff.de cal.¶ In gloſ.fi. aduer-
te qꝛ hec glo.ponit duplicē intellectū : vnus ꝙ hic loquit̄ de
dignitate teſtiū producēdorū.Alius ꝙ loquat̄ de dignitate
perſone renuntiantis:⁊ iſte ſecundus ponit̄.ſ.in glo.in v̄.alij
intelligūt.⁊ vterq̄ intellectus eſt in ſe bonus. ¶ In ea. glo.
ibi: intelleximus . dic ꝙ ſi exceptio ſpōtanee renuntiationis
opponit̄ ad ꝓceſſum qđ fieri pōt ſaltē ex quo eſt cū iuramen-
to:qꝛ cēſetur eſſe exceptio litis finite facit qđ habet̄ in.c.j. de
lit.cōteſ.in.vj.⁊ qđ ibi dicet:⁊ tūc debet ſuper illa pronūtiari
tanq̄ ſup emergēte cū reſpiciat proceſſum . Sed ſi opponat̄
ad merita cauſe qđ etiā fieri pōt ſm no.in.d.c.j.⁊ per Bar. in
l.j.C.de ordi.iudi.tūc ſufficit pronūtiari ſup principali: ſicut
⁊ qñ alia exceptio incidens proponit̄ reſpiciēs merita cauſe.
nam tacite videt̄ ſuper incidenti pronuntiari pronūtiando
ſuper principali vt habet̄ in.c.intelleximus.hec alleg. ¶ In
54 ea.gl.ibi:cū negotiū per iuramētū ſit finitū.¶ † No. ex gloſ.
ibi:ꝙ exceptio iuriſiurandi eſt exceptio lit.finite non ſolū qñ
d iuramentū eſt iudiciale ⁊ preſtitū in forma iudicij:[d] ſed etiā
qñ eſt extraiudiciale et preſtitū coram ſuperiore nō in forma
iudicij qđ eſt not.ſm do.Ant.pro ampliatione.c.j.de lit.con-
teſt.in.vj.¶ In ea.glo.ibi in concilio Lugduñ.olim erat ex-
trauagans inter cōſtitutiones Inno.iiij. ſed hodie eſt.c.j.de
lit.conteſt.in.vj.¶ In ea glo.ibi cōfitebat̄.idem videt̄ ſi dice
bat ſe negare.Nam ſatis tunc videtur tacite confiteri per id
quod habetur in.l.ſi duo.§.marcellus.ff.de iureiuran. ⁊ facit
55 quod no.in.c.dudum.el.ij.x̄.de elec.¶ † Extra glo. vnum du
biū tangitur videlicet an quādo agitur per ſpoliatū nō con-
tra ſpoliatorē ſed contra tertium ad quē res violēter ablata
peruenit conditione ex decre.ſepe.de reſti.ſpolia.ſed ex cano
ne reintegranda.iij.q.j.An hoc caſu iſtud poſſeſſoriū iudi-
e cium ſit priuilegiatū[e] vt non admittatur exceptio ſpontanee
renūtiationis ſicut nō admittitur quando agitur interdicto
vnde vi:contra ſpoliatorem.hic videtur eſſe caſus ꝙ nō ſm
vnū intellectū inep̄tū aliqui intelligūt hāc decr.in hoc caſu.ſ.
qñ intentat̄ cōditio ex dicta decre.ſepe.vel ex canone reinte-
granda.Sed contrariū tenuit Inno.in.c.ñ.in ver. exceptio-
nis.ſ.de ordi.cog.Et illud cōiter tenet̄ ⁊ ſic videt̄ ꝙ iſte intel
lectus nō procedat in hac decre.niſi ſaluaretur eo modo quo
ſaluaui primū intellectū poſitum in gl.in ver. reſignationis.
Et hec expedita eſt decretalis iſta. Nicolaus Abbas.

¶ Incipit lectura excellentiſſimi vtriuſq̄ iuris interpretis
do.Ant.de but.a tit.de trāſla.pla.vſq̄ ad titulū de offi. dele.
ſuper quibus titulis do. Abb. demptis p̄dictis huius ſcđe
partis non ſcripſit:vel ſi cripſit reperire nemo potuit.

¶ De tranſlatione prelatorum. Rubrica.

¶ Viſo de qbuſdā modis quib⁹ ꝓuidendū eſt eccleſijs: vidē
dum eſt de tranſlatione q quā etiā eis prouidet̄ interdū . vel
aliter.Supra dictū eſt de poſtulatione:ſed qꝛ poſtulant̄ alijs
eccleſijs alligati.s̄.de poſtu.prelato.bone.⁊.c.vlti. quos opor
tet trāſferri.ideo ⁊c.de materia.vij.q.j.per totū.xxj.qđ.ij. per
totum.⁊ coaptatur rubrice de offi.leg.niſi. ⁊.c.ſeq.

1 ☞ Expreſſio nominis non facit diſpoſitionē perſonalem in materia dignitatem concernente.

Priuilegium conceſſum prelato acquiritur dignitate.

2 Cauſe maiores que dicantur ad hoc vt earū cognitio ſpectet ad ſedem apoſtolicam.

3 Statuta laicorū contra leges imperatoris valent ſed ſtatuta clericorum contra canones non valent.

4 Eps a propria ſede expulſus ſi fuit ad aliā electus nō poteſt ad illam propria autoritate tranſire.

5 Archieps ſiue eps ante cōſecrationē poteſt exercere ea que ſunt iuriſditionis:ſed non ea que ſunt ordinis:et ponit̄ quaꝫ iuriſditionem habet.

Caplm ſede vacāte hꝫ ea q̄ ſunt iuriſditionis:non tñ omnia.

6 Eps electus licet non poſſit conſecrare poteſt tamen alteri epiſcopo hoc demandare.

Qui non pōt per ſe nō pōt p aliū quō intelligat̄ iſta regula.

7 Archieps an poſſit ad archiepatum transferri: ⁊ ſic deſcendere ad minorem dignitatem: ⁊ idem in epiſcopo.

Cum ex illo. Patriarcha q con
firmatū in archiepi
ſcopum tranſfert ad ſedē epiſcopalē ab epi-
ſcoporū confirmatione ſuſpēditur.h.d.Sūt
quatuor partes.Prima probat trāſlationē
epiſcopoꝝ ſoli pape cōpetere.Secūda nar-
rat reprehēſibile factū patriarche ibi:miramur. Tertia ibi:
licet.reſpondet tacite queſtioni.Quarta ibi: ne igitur . penā
imponit.¶ Caſus literalis.Quidā electus ad eccleſiā apia-
nenſem dum eſſet ad illam eccleſiā cōfirmatus que archiepa
lis erat quēdā ſuum ſuffraganeū electū confirmauit tandem
vacāte eccleſia tripolitana q erat eccleſia ſuffraganea et epa-
lis ſedes:dictus apianēſis fuit electus ad dictā eccleſiam tri
politanā.patriarcha aūt antiochen⁹ dedit licentiā trāſeundi
pretēdēs ꝙ hic ex quo nondū erat cōſecrat⁹: ſed cōfirmatus
tantū ad primā ſedē potuit traſire abſq̄ licētia pape:hoc re-
latū fuit pape.papa attēdens ꝙ hec poteſtas ad eū tātū ſpe-
ctaret:primo vt oſtēdat defectū eius qui licentiā dedit pro-
bat ꝙ ad eū ſpectat poteſtas trāſferēdi epm de loco ad locū.
Primo qꝛ ipſius poteſtas ex deo fuit.Secūdo ꝙ ab eius po
teſtate deſcenderūt canonica inſtituta.Tertio hec canonica
inſtituta decernunt maiores cauſas ad papam ſpectare . Ex
hoc cōcludit temerariū aliquē ſe de hoc intromittente infe-
riorē papa abſq̄ pape conſenſu.Ad ſpēciē deſcēdens cōclu-
dit ꝙ nō modicū miratur ꝙ dictus patriarcha dictū archi-
epiſcopū apianen.⁊ electū transferre voluerit oſtēdens etiā
data poteſtate ex modo trāſferendi tranſlationē illicitam:qꝛ
de paruo fecit maiorē ⁊ maiorem minorauit ⁊ epiſcopauit ar
chiepm:imo potius dearchiepiſcopauit.Non obſtat excuſa-
tio propter quā potuit forte moueri dictus patriarcha ꝙ di
ctus archieps nondū eſſet cōſecratus: qꝛ ſufficit vt trāſferri
nō poſſit ꝙ ſit cōfiratus.qđ patet ex eo ꝙ epiſcopalia quan-
tum in eo fuerit exercuerat:eo ꝙ vt ex eius cōfeſſione conſta-
bat epꝫ valueſem cōfirmauerat.Ideo papa ne alijs audacia
ſimilia pertractādi daretur predictum patriarcham ab epi-
ſcoporum confirmatione ſuſpendit. ¶ Nota primo ꝙ papa
recipit poteſtatem immediate ex deo.ad hoc de iudic.nouit.
1 qui fil.ſint legit.cauſam. ¶ † No.ſecūdo ꝙ in materia digni
tatem concernente expreſſio proprij nominis non reſtringit
diſpoſitionem ad papam. ſed realis cenſetur. ⁊ ſic potentius

cc

a ¶ Teneat renun
tiatio. Adde qđ
idem tenet do. de
Rot.deci.ccclxx-
iiij. in no. niſi ſit
facta p metū lai-
coꝝ.⁊ Cal.cōſil.j.
de renun. ⁊ cōſi.j.
qđ me. cau.
Zacharias.
¶ Adde ꝙ renū
tiās bñficio eccle
ſiaſtico per metū
etiā cū iuramēto
nō indiget noua
collatione ſed im
petrata abſolu-
tione a iuramēto
peti reſtitui i in-
tegrū. Iſtud no.
ſing . iſte i.c.ſi v̄o.
in prin.de iureiu.
b ¶ Recedat a lite.
Adde qđ voluit
cal.ꝯſil.j.de ſimo.
c ¶ Vexationem .
Adde qđ voluit
Old.ꝯſil.ccclxxx.
Sebaſti. Sapia.
d ¶ Forma iudicij.
Vide no.in.l.j.ff.
de iureiu. ⁊ decla
ra vt non ſit exce-
ptio litis finite:
q̄tum ad inſtan-
tiam ſed quo ad
probationes no.
Bart.in.l.nam et
poſtea.§.ſed ſi dā
netur.i ñ.ff.de iu-
re iur.vide etiam
qđ no. Bart.in.l.
illi a quo.§.ſi ō te
ſta.ff.ad trebel.
Zacharias.
e ¶ Sit p̄uilegia-
tū.Vide de hoc p
Pau.de caſt.ꝯſil.
e ¶ Sit p̄uilegia-
tū.Vide de hoc p
Pau. de caſt.ꝯſi.
lij. inci. in cā que
vertit̄.Io.and.in
c.ex trāſmiſſa. de
reſtit.ſpol. in no-
uel.li.vj. Spec.in
ti.de peti.⁊ poſ.§.
fi. ⁊ ibi caſus qb⁹
ſit ſpoliatus reſti
tuendus et caſus
quibus nō. quos
ponit ad nume.
xxviij.